

**ŒEHİR ÜZERİNE
DÜŒÜNCELER
II**

kaknüs yayınları: 863
şehir ve mimarlık: 5

isbn: 978-975-256-650-7
yayıncı sertifika no: 11216

1. basım; istanbul, 2020

kitabın adı: şehir üzerine düşünceler II
kapak görseli: turgut cansever mimarlık ofisi'nden alınmıştır
copyright © kaknüs 2020

editörler: dr. hasan taşçı, dr. nureddin nebatı
redaksiyon ve tashih: cihan dinar
teknik hazırlık: mustafa sabri saldamlı
kapak: kaknüs ajans
baskı: alemdar ofset
cilt: çevik matbaacılık

bütün yayın hakları saklıdır.
bu kitap telif sahibinin izni olmaksızın kısmen ya da tamamen yeniden basılamaz,
herhangi bir kayıt sisteminde saklanamaz, hiçbir şekilde elektronik, mekanik,
fotokopi ya da başka türlü bir araçla çoğaltılıp iletilemez.

kaknüs yayınları
kızkulesi yayıncılık ve tanıtım hiz.
merkez: mimar sinan mah., selâmi ali efendi cad., no: 33, üsküdar, istanbul
tel: (0 216) 341 08 65 kitap@kaknus.com.tr
dağıtım: çatalçeşme sk., defne han, no: 27/3, çağaloğlu, fatih, istanbul
tel: (0 212) 520 49 27 satis@kaknus.com.tr
www.kaknus.com.tr   /kaknusyayinevi

ŞEHİR ÜZERİNE DÜŞÜNCELER II

Editörler:

Dr. Hasan Taşçı

Dr. Nureddin Nebati

kak1üs

İÇİNDEKİLER

I. Bölüm	13
Düşünce, Duygu ve Sezginin Aydınlığında Biçimlenen Tarihî ve Sürekli Eşik: Şehir / Doç. Dr. Aynur ATMACA CAN	
II. Bölüm	31
Şehir ve Sanat / Prof. Dr. Mazhar BAĞLI	
III. Bölüm	41
Şehir ve Edebiyat / Prof. Dr. Ebru BURCU YILMAZ	
IV. Bölüm	79
Meydanlar ve Şehir / Dr. Nureddin NEBATİ	
V. Bölüm	99
Şehir ve Akıl / Dr. Hasan TAŞÇI	
VI. Bölüm	113
Şehir ve Felsefe: Filozoflar Şehri Nasıl Düşündü? / Dilaver DEMİRAĞ	

Şehirlerimizin nüfuslarının artmasıyla birlikte sorunlar da daha karmaşık hâle gelmeye başlamış, buna ilâve olarak ülkemizde 6360 sayılı yasa ile büyükşehirlerin sınırlarının il mülkî sınırları olarak belirlenmesi daha çok insanın 'şehir' kavramı ile muhatap olmasına sebebiyet vermiştir. Ortaya çıkan problemlerin, her ne olursa olsun, şehirle ve şehircilikle ilgisinin kurulması daha çok insanın bu konuda düşünmesine de yol açmıştır. Bundan dolayıdır ki son zamanlarda şehirlerin sorunlarına çözüm arayan bilimsel programlarda bir artış yaşanmaktadır.

Şehri daha iyi tanıyabilmek var olan sorunların da çözümü için bir gerekliliktir. Tanımak ise konuyu ontolojik olarak ele almak ve ortaya çıkan biçimi varlıksal arka planına göre değerlendirmekle mümkün olmaktadır. Şehri bu yaklaşımla ele alarak hazırlamış olduğumuz Şehir Üzerine Düşünceler I çalışmasından sonra, kentsel mekânın ve yaşanan problemlerin arka planına biraz daha farklı boyutlardan bakmayı amaçlayan bu çalışmayı hazırladık. Şehrin öncelikle düşüncenin ve aklın ürünü olarak ele alarak felsefesini anlamaya çalışan, duygu ve düşünce penceresinden bakıp edebiyat ve sanattaki karşılığını arayan ve şu anki sorunların ortaya çıkışının ve çözümünün adresi olan siyâsî bakışı da önceleyen bir çalışma olmasını temenni ettik.

Şehre farklı bir perspektiften bakmayı amaçlayan, mevcut sorunlarına pratik çözüm önerileri sunmaktan daha çok arka planını görmeye çalışan, konuya onca şeyin hemen her gün söylendiği bir ortamda söylenmeyi söyleme çabası içinde olmanın zorluğundan dolayı bu çalışmanın ortaya çıkması epeyce uzun bir süre aldı. Ancak hem akademik anlamda faydalı hem de okuyucuya farklı tat sunacak bir çalışmanın ortaya çıkmış olması geçen zamanın hâsîlâtı olmuştur. Şehir Üzerine Düşünceler II adıyla sizlerin beğenisine sunduğumuz çalışmamızı beğeneceğinizi umarak herkes için bir nebze ufuk açıcı ve faydalı olmasını temenni ediyoruz.

Editörler

Dr. Hasan Taşçı - Dr. Nureddin Nebati

KATKIDA BULUNANLAR

Doç. Dr. Aynur ATMACA CAN

İstanbul Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, Kamu Yönetimi Bölümünde lisansını (1996) tamamladı. Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mahalli İdareler ve Yerinden Yönetim bilim dalında yüksek lisans (1998) ve doktora derecesini (2003) aldı. 2015 yılında Kent, Yerel Yönetimler ve Çevre Politikası alanında doçent oldu. Hâlen Marmara Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, Yerel Yönetimler Bölümünde öğretim üyesidir. Kent Estetiği, Yerel Yönetimler ve Kültür Politikaları, Şehir ve Kültür Politikaları, İstanbul Kültürü ve Estetiği, Kent İmgesi Yapılar, Kentleşme ve Kent Kültürü derslerini vermektedir.

Prof. Dr. Mazhar BAĞLI

Mazhar Bağlı, 1965 yılında Şanlıurfa, Halfeti’de doğdu. İlk ve orta öğrenimini; Birecik, Nizip, Gaziantep ve Şanlıurfa’da gördü. 1992’de Selçuk Üniversitesi Sosyoloji Bölümünden mezun oldu. 1995 yılında Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans derecesini aldı. 1999 yılında Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı’nda “Bilgi Sürecinde Modern Bilincin Mahremiyeti İfşası” adlı tezi ile doktora unvanı aldı. 1993-1999 yılları arasında Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyoloji Bölümünde araştırma görevlisi olarak çalıştı. 1999-2011 yılları arasında Dicle Üniversitesi Sosyoloji Bölümünde görev yapan Bağlı, 1999 yılında yardımcı doçent, 2006 yılında doçent ve 2012 yılında profesör oldu. 2010-2015 arasında Yıldırım Beyazıt Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi Sosyoloji Bölümünde çalıştı, hâlen KTO Karatay Üniversitesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi öğretim üyesi olarak çalışmaktadır. 2004 yılında Kanada Toronto Üniversitesi, 2009 yılında da Amerika Birleşik Devletleri Houston Üniversitesi’nde çalışmalarda bulundu. 2’si ortak, toplam 6 adet yayınlanmış eseri ve yurt içi ve yurt dışında yayınlanmış 50’nin üzerinde makale ve tebliği olan Bağlı, aynı zamanda Töre ve Namus Cinayetleri, Batmandaki Kadın İntiharları, Levirat ve Sororat Tipi evlilikler ile önemli Bölgesel Sorunlarla ilgili bir dizi proje yürütmüştür. AK Parti MKYK üyesi de olan Bağlı, günlük gazetelere de yazılar yazmaktadır. Evli ve iki çocuk babasıdır.

Prof. Dr. Ebru BURCU YILMAZ

1978 yılında Adana'da doğdu. İlk ve orta öğrenimini Adana'da tamamladıktan sonra 1994-1998 yılları arasında İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Bölümü'nde eğitim gördü. 1998 yılında İnönü Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde Araştırma Görevlisi olarak çalışmaya başlarken 2000 yılında aynı üniversitenin Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde "Ahmet Vefik Paşa'nın Tiyatroları Üzerine Bir İnceleme" başlıklı teziyle yüksek lisansını, 2005 yılında Fırat Üniversitesi'nde "Tarık Buğra İnsan ve Eser" başlıklı teziyle doktora eğitimini tamamladı. İnönü Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde 2009-2014 yılları arasında Yardımcı Doçent, 2014-2019 yılları arasında Doçent olarak görev yaptı. Hâlen aynı bölümün Yeni Türk Edebiyatı Ana Bilim Dalı'nda, "Tanzimat Modernleşmesi, Postmodernizm, Modern Öykü Kuramı, Edebiyat ve Şehir İlişkisi" üzerine çalışmalarına devam etmektedir.

Dr. Nureddin NEBATİ

Siyaset Bilimi uzmanı. 1964 yılında Şanlıurfa Viranşehir'de doğdu. Lisansını İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Kamu Yönetimi'nde, yüksek lisansını aynı üniversitenin Uluslararası İlişkiler bölümünde, doktorasını ise Kocaeli Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi'nde tamamladı. 1991 yılında Refah Partisi'nde başlayan siyaset serüveni Refah Partisi Bakırköy ilçe başkanlığı, partinin kapatılmasından sonra Fazilet Partisi ilçe başkanlığı yaparak devam etti. Fazilet Partisi'nin kapatılmasından sonra AK Parti'de İstanbul İl Yönetim Kurulu Üyeliği ve İl Teşkilât Başkanlığı yaptı. AK Parti 4. Olağan Kongresi'nde MKYK Üyesi seçildi. MYK Üyesi olarak AK Parti Genel Merkez Mali ve İdari İşler Başkanı ve Genel Başkan Yardımcısı olarak görev yaptı. 24. Dönem İstanbul, 25. Dönem Şanlıurfa, 26. Dönem İstanbul Milletvekili seçildi.

MÜSİAD Yüksek İstişare Heyeti Üyesidir. İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Mezunları Vakfı ve Derneği ile İlim Yayma Cemiyeti, Ensar, TÜGVA, ÖNDER, UTESAV, TDED, BEK, İDD, İDV ve benzeri vakıf ve derneğin üyeliği devam etmektedir.

Hâlen, Hazine ve Maliye Bakan Yardımcılığı görevini yürütmektedir. ÜTEV Vakfı Başkanı ve Parlamenterler Arası Kudüs Platformu Türkiye Başkanı olup Esenler Belediyesi Şehir Düşünce Merkezi'nde Bilim Kurulu Üyesi olarak çalışmalarda bulunmaktadır. *Millî Görüşten Muhafazakâr Demokrasiye* isimli bir kitabı bulunmaktadır. Şehircilik, kimlik ve İslâm felsefesi üzerine de çalışmalar gerçekleştirmiştir. Evli ve dört çocuk babasıdır.

Dr. Hasan TAŞÇI

1968 senesinde Rize'nin Çayeli ilçesinde doğdu. 1979 senesinde Haremtepe Veis İlkokulu'ndan, 1986 senesinde ise Çayeli İmam Hatip Lisesi'nden mezun oldu. 1991 yılında İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümü'nden mezun olduktan sonra, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çalışma Ekonomisi Anabilim Dalı Sosyal Siyaset Bilim Dalı'ndan, "İşletmelerde Personel Eğitiminin Verimliliğe Etkisi" konulu tezle master derecesi aldı. 2012 senesinde de, "Kent Meydanı Kent Kimliği İlişkisi; Üsküdar Meydanı Örneği" adlı tezle doktora derecesi almıştır. Evli ve dört çocuk babasıdır.

Dilaver DEMİRAG

1961 Kilis Doğumlu. Yükseköğrenimini Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü'nde yaptı. Gazeteciliğe 1985'te Milliyet gazetesinde düzeltmen olarak başladı. Yazılı basın yanında çeşitli televizyonlarda ve radyolarda da program yaptı. 1996 yılında Günaydın gazetesinde köşe yazarlığı yaptı. Sırasıyla Kara, Yeşil Barış, Matbuat, Umran, Birikim ve Sivil Toplum, Bilge Adam, Semerkand dergilerinde yazıları yayımlandı. İnternet ortamında İtaatsizler, Yeşil Gazete, Küyerel, Birikim, Adil Medya sitelerinde de yazıları çıkıyor. İlk yayınlanan kitap çalışması ise Suyla Gelen Kültür (2007-İSKİ), Adım Adım İstanbul II: Rumeli Hisarı'ndan Kız Kulesi'ne 2700 Yıllık Bir Yürüyüş, Anarşizm Unutulmuş Olanı Hatırlamak, Susatanlar!, Kıyamet Çanı İşid ve Son Savaş.

Bölüm I

Düşünce, Duygu ve Sezginin Aydınlığında Biçimlenen Tarihî ve Sürekli Eşik: Şehir

Doç. Dr. Aynur ATMACA CAN

*Marmara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi
Yerel Yönetimler Bölümü*

Giriş

Bu makalede şehir kavramı ve olgusu, onu oluşturan ve görünür kılan farklı anlam katmanları ile birlikte ele alınmaktadır. Düşüncenin oluştuğu, aktarıldığı ve kendisi bir düşünce ürünü olan şehir; duyguların yaşandığı, aktarıldığı ve hatırlandığı hissi olarak tecrübe edilen anlam bağlamı yanında, sezgi boyutunun katılması ve araştırılması ile arka planı ve ufku ışığında okunmaya çalışılmaktadır. İnsan ve şehir ilişkisini açıklayan kavramsal betimlemeler ve kurgu sonrasında şehrin düşünce, duygu ve sezgiyi içeren anlam katmanları birbirleriyle örülerek veya çözümlenerek eşik metaforundan yararlanılmasıyla şehir dokusu açıklanmaya çalışılmaktadır. Bu çalışma şehir üzerine boyutlar içeren zihinsel egzersiz sunmaktadır.

İNSAN VE ŞEHİR

İnsan Kimdir?

İnsan, genişliği ve derinliği olan bir varlıktır. Bir ağaç gibi toprakta doğuşu, kök salışı, gövdesi, dalları, görünen ve görünmeyen kıvrımları, uzantıları vardır. Doğar, büyür, olgunlaşır ve sönerek aslına döner. Bilinç geliştirmesi, irâdesini kullanması ve değişim yaratması ile zamanda direnme gücü sergiler. Yaşar, yaşatır, hatıra bırakır ve aslına göçer. Dönüş zorunlu ve kesindir.

İnsan düşünür.

İnsan yargılar.

İnsan hisseder/hislenir.